

MICHEL VAN HULTEN EN HET STREVEN NAAR EEN PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ

Mari Smits

Michel van Hulten, geboren in Batavia in 1930, was een radicaal van het eerste uur. In 1966 werd hij actief binnen de Amsterdamse KVP, waar hij zich ontpopte als een criticus van de partijleiding. Hij wilde partijvernieuwing realiseren waarbij de 'poten onder de stoelen der vastgeroeste politici' moesten worden weggezaagd.¹ Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij medeoprichter was van de PPR.

Toen oud-minister Pieter Bogaers op 1 maart 1968 de oprichting van de partij 'Radikalen' aankondigde, werd het secretariaat gevestigd in Van Hultens nieuwe woonplaats Lelystad.² De nieuwe partij moest duidelijk maken dat de door veel confessionele kiezers gewenste politiek bij de KVP niet in goede handen was.³

Van Hulten was voorstander van een progressieve concentratie met andere linkse partijen. Vanuit welk beginsel men dit doel wilde nastreven deed niet ter zake.⁴ Zo pleitte hij rond 1970 voor opheffing van de PPR en de vorming van een 'werkelijk progressieve partij'.⁵ De PPR moest zich niet langer richten op confessionele kiezers, maar diende een 'waakhond' te zijn die moest verhinderen dat de beoogde progressieve volkspartij van PvdA, PPR en D66 niet meer werd dan een 'juist links van het midden staande massaliteit', die niet van plan was structurele veranderingen na te streven.⁶

In 1970 kandideerde Van Hulten zich voor het partijvoorzitterschap. De PPR-Kerngroep (partijraad) droeg echter Eerste Kamerlid Jacques Tonnaer voor. Van Hulten werd ongeschikt geacht omdat hij meer weerstand zou oproepen 'dan in politieke conflicten zou verzoenen'.⁷ Op 29 april 1971 werd hij dankzij de stemmen van Groningse PvdA-Statelieden onverwacht gekozen tot Eerste Kamerlid.⁸ Anderhalf jaar later, op 7 december 1972, stapte hij over naar de Tweede Kamer. Over de relatie met de confessionele partijen was Van Hulten ambivalent. In 1972 – in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen – verklaarde hij niet te geloven in een progressief-confessioneel kabinet.⁹ Toch werd hij in 1973 staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat in het kabinet-Den Uyl.

In die functie kwam Van Hulten tot de slotsom dat de PPR ook voor de lasten van regeringsverantwoordelijkheid moest opdraaien (dat was al eerder zo voor de vorming van het kabinet en feitelijk vanaf de oprichting van de PPR). Hij moest niets hebben van de 'onredelijkheid, drammerigheid en alternatieve vrijgesteldheid' binnen de partij.¹⁰ In 1976 moest hij het bij de strijd om de opvolging van Bas de Gaay Fortman als partijleider afleggen tegen Ria Beckers. Hoewel de PPR zich vóór de Tweede Kamerverkiezingen van 1977 had uitgesproken tegen samenwerking met het CDA, wilde Van Hulten dit niet uitsluiten.¹¹

Michel van Hulten als staatssecretaris tijdens de bespreking van de anti-piratenwet in de Eerste Kamer op 15 januari 1974. Aan tafel zitten v.l.n.r. Harry van Doorn (PPR), Michel van Hulten (PPR), Dries van Agt (KVP) en Pieter Kooijmans (ARP).

Na deze verkiezingen werd Van Hulten weer lid van de Tweede Kamerfractie. Hij voelde zich echter niet thuis bij de toen reeds aanwezige voorkeur van de fractievoorzitter, Ria Beckers, voor samenwerking met CPN en PSP. Hij had twee jaar in Warschau gestudeerd en was gepromoveerd op het marxistische collectiviseren van de landbouw in dat land. Als 'bijproduct' had hij er voor het leven een afkeer van het communisme aan overgehouden. Op 6 september 1977 maakte hij bekend de politiek te verlaten. Begin 1978 vertrok hij met zijn gezin naar Mali om in opdracht van Europese ontwikkelingsorganisaties hulpprogramma's te coördineren.

In 1981 keerde Van Hulten terug naar Nederland. Samen met andere radicalen van het eerste uur was hij ontevreden over de politieke koers van de PPR. Deze zogeheten Godebald-groep wees de – inmiddels groeiende – samenwerking met PSP en CPN van de hand en vond dat de partij zich juist moest richten op kiezers uit het politieke midden. Van Hulten wierp zich (opnieuw) op als kandidaat-partijvoorzitter.¹² Het PPR-congres verwierp het voorstel van de Godebalders. In december 1981 maakten kranten melding van het feit dat Van Hulten zijn partijlidmaatschap had opgezegd.¹³ Dit was onjuist. Zijn lidmaatschap was al enkele jaren eerder geëindigd, toen hij in Mali werkte.¹⁴

Van Hulten bleef lang partijloos, maar was in 1985 wel betrokken bij een initiatief om politiek onderdak te bieden aan hen die niet meer op het CDA wilden stemmen en voor wie een overstap naar PvdA, EVP of PPR te groot

was.¹⁵ Deze nieuwe partij, De Alliantie, kwam niet van de grond. In 1994 was Van Hulten voor D66 kandidaat voor de Tweede Kamer en in 1997 voorzitter van de programmacommissie. Van 2010 tot 2013 was Van Hulten betrokken bij 50PLUS, en in 2014 was hij voor ikkiesvooreerlijk.eu lijsttrekker bij de Europese verkiezingen. Sinds enkele jaren is hij lid van GroenLinks, het resultaat van de samenwerking van de PPR met PSP en CPN die hij destijds niet zag zitten. In zijn ogen belichaamt het huidige GroenLinks veel van het oorspronkelijke gedachtegoed van de PPR.¹⁶